

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

יבמות סב-סח | פרשת בהר | גליון מס' 123

דף סב: פ

שלושה דברים עשה משה כו' פירש מן האשה כו'- עפ"י יפה דרש במשך חכמה (ויקרא י"ח ב') מה שנאמר בתחלת פ' העריות דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ד' אלקיכם. ודרשו חז"ל (בספרי) אמור להם, אף אני מוזהר, כשם שאמרת לך וקבלת, כך אמור להם ויקבלו.

פירוש כלפי מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ל ע"א) שפרישה מן העריות קבלו עליהם בקטטה כמוש"נ וירא משה את העם בוכה למשפחותיו על עסקי משפחתיו, דהיינו שאמרו וטענו שזה למעלה מכוונותיהם להתגבר על יצרם הטבעי ולרסן אותו לפרוש מן העריות, לזה אמר להם משה אני ד' אלקיכם, כלומר דאי' בווה"ק שרמ"ח אבריו של אדם הם כנגד רמ"ח מ"ע, ושם"ה גידיו של אדם נגד שם"ה מצות ל"ת, כלומר שיוצר האדם ובוראו הכין את אבריו וגידו שיתאימו באופן ישר עם חוקי התורה, ולא צוה לפרוש לגמרי מן האשה, ולא להתנזר ממאכלים אלא כל דבר בדרך הממוצע, ליישוב העולם עפ"י דרך התורה,

וזה שאמרו בספרי אף אני מוזהר, כלומר שמושה רבינו ע"ה לרוב זיכוכ חמרו הי' מובן שנאמר לו לפרוש לגמרי מן האשה, כך אמור להם ויקבלו, שגם הם עשוי חומר להם שיתאים עם מצוות התורה, ולא יהי' קשה להם לפרוש ממה שנאסר להם.

היו לו בנים בהיותו עו"כ ונתגייר וכו'- כתב רבי אברהם פיעטרקאווסקי זצ"ל בספרו פסקי תשובה (ח"ב סימן רלז): נראה לדון ולהעיר, כי מי שיש לו בנים מומרים לע"ז או לחלל שבת בפרהסיא, או מינים ואפיקורסים, אינו מקיים בבנים אלו מצות פו"ר, כי דינם כעכו"ם. ובבנים עכו"ם אין יוצאין יד"ח פו"ר.

עוד נציין שבראש השנה (כ"ח ע"א) איתא כפאו ואכל מצה יצא, דכפאו מאן אלימא דכפאו שד והתניא כו' כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו. ומבואר מזה דמי שקיים מצוה בעת שהי' פטור מן הדבר, ושוב נתחייב בהמצוה, אינו יוצא ידי חובתו במה שעשה וקיים המצוה בעת פטורו, וצריך שוב לעשותו בעת שנתחייב בדבר.

ותמה בטורי אבן (שם) מהא דאיתא הכא דגוי שהיו לו בנים בגיותו ונתגייר, דכיון דבניו מתייחסים אחריו, קיים בהם מצות פ"ו, והא גוי אינו מצוה על פ"ו, וא"כ איך יוצא ידי חובתו אחרי שנתגייר ונתחייב בפ"ו בבנים שהיו לו בגיותו שאז הי' פטור מפ"ו.

ותי' במנחת חינוך (מצוה א' אות קטן י"ד) דפ"ו אינו דומה לאכילת מצה וכדו'. דאכילת מצה מקיים המצוה באותו רגע ותו לא, משא"כ בפ"ו אין המצוה "הולדת הבנים" אלא המצוה היא "הויית הבנים" שנוולדו ממנו, והא ראי' שהרי אם היו לו בנים ומתו קיי"ל דאינו מקיים מצות פ"ו, הרי שהמצוה היא ההמשך, והלידה אינו אלא התחלת המצוה, וא"כ כמו שלהסוברים דגוי יכול לאפות מצה (בישראל עווע"ג), אם אפה גוי מצות לעצמו ואח"כ נתגייר, בודאי דיוצא יד"ח במצות אלו, דהאפי' אינה אלא הכשר מצוה, א"כ הכא בפ"ו שהמצוה הוא כל רגע "הויית הבנים" יוצא מזה קולא, שאף אלו הבנים שנוולדו לו בהיותו גוי מקיים בהם שפיר מצות פ"ו.

דף סב: פ

חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך וכו' אמר רבא והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מיטרדי- הנשמת אדם (הל' סוכה סי' קמ"ז) תמה דאדרבא נימא דכיון דנתחייב בעונתה לא יגרע יבטל את המצוה, והוכיח מכאן דכל היכא דאיכא טעם ומצוה בביטול העונה אינו עובר על לא יגרע, והוי כפועלים שהולכים לדרך אף על גב דאינם יכולים לקיים אז חיוב עונה.

והב"ח (או"ח ריש סי' ר"מ) כתב דהפטור מדין עוסק במצוה פטור מן המצוה, וכדקי"ל בסוכה (כה א). ולכא' יש להוכיח מדברי הב"ח דס"ל דהעוסק במצוה פטור גם בלאו שהוא בשב ואל תעשה וכהא דעונתה לא יגרע, וכדעת הפרי מגדים בפתיחה כוללת (ח"ב אות כ"ח), ע"ש.

ונציין דבר נחמד שהובא בספרי חסידות שבספר אגרא דפרקא (אות ו') מביא בשם מו"ה פנחס מקארין זצוק"ל, שבט' באב נולד משיח, דהנה נשמת משיח היא נשמה היותר גבוה וכוללת, וא"כ צריכין ללידת זאת הנשמה זיווג היותר עליון. והנה נראה מענין אהבה הגשמית בענין אהבת חברים ואהבת איש עם אשתו בהיותם ביחד לא תוכר כ"כ

האהבה, משא"כ כשרוצים להפרד ולהרחיק נדוד זה מזה, אז יתפעלו הנפשות באהבה יתירה אהבה עזה מגודל הגעגועים, וע"כ חייב אדם לפקוד וכו' בשעה שיוצא לדרך. ואז הזווג באהבה יתירה אהבה עזה ונולד מזה הנשמה היותר גבוהה.

וז"ש בשם הקדוש מה"ר דב בער זצוק"ל שעל כן מצאו האויבים אז את הכרובים מעורים זה בזה, הגם שזה היה רק בזמן שישראל עושין רצונו של מקום. אך היות כי חייב אדם לפקוד וכו'.

דף סג. סג

רב הוה קא מצערא ליה וכו' את לא תעביד הכי שנאמר למדו לשונם דבר שקר העוה וגו' - כתב הגר"מ אהרנברג זצ"ל בדבר יהושע (ח"א סי' יט במפתחות והוספות) דהא דהזכיר רב הפסוק מדברי קבלה, ולא הזכיר הפסוק מדבר שקר תרחק שנכתב בתורה, משום דמדבר שקר תרחק זה רק כשמסקר וגורם לחבירו הפסד בזה וכמו שכתב במפתחות לתשובות מחזה אברהם (סי' מט) בשם היראים החדש (סי' רלה), וכן כתב מו"ר הגאון ר' מאיר אריק זצ"ל בטל תורה בשבת (סט ע"ב) ובירושלמי רפ"א דנדרים, ודלא כהחולקים בזה, וע"כ הביא רק הפסוק מדברי קבלה דגם כשאין לו הפסד אין לו לשקר כדי שלא יתרגל לומר שקר ח"ו אף במקום שאסור.

ועיין ברבינו יונה בפירושו למסכת אבות (סוף פרק א) דכתב ואמרו חז"ל שאפי' סיפור דברים בעלמא אין לו לאדם לשקר, כההוא עובדא דבריה דרב וכו', כי האדם המרגיל לשונו לדבר שקר בדבר שאין בה לא הפסד ולא תועלת, גם כי יבא לדבר דברים של עיקר לא יוכל לומר האמת כי פיהו המדבר וההרגל שולט עליו, עיין שם.

כי גדל חייא בריה אפיק לה וכו' את לא תעביד הכי שנא' למדו לשונם דבר שקר העוה - המאירי העיר דמאי טעמא א"ל רב לא תעביד הכי והא לקמן (סה ב) אמרינן דמותר לשנות מפני השלום, ותיריך דרב קים ליה דהוא יודע לעבור על פשעה ואינו מקפיד כלל וע"כ אין בזה ענין של שלום, ומוטב שתעמוד היא במרדה משתרגיל עצמך לדבר שקרים.

ובשו"ת לב חיים (ס"ה) תמה על המאירי דהרי לקמן (סה ב) ילפינן דמותר לשנות מפני השלום מהקב"ה שאמר לאברהם בשם שרי "ואני זקנתי", ובודאי דאברהם איש החסד והרחמים לא היה מקפיד יותר מרב, וע"ש מש"כ בזה.

והים של שלמה (לקמן סמ"ו) כתב דדוקא דבר באקראי מותר לשנות, אבל שלחות שבין אביו לאמו לא ישנה אפילו מפני השלום.

ובשו"ת לב חיים (ס"ה) הבין בכוונת הים של שלמה, דלא הותר לשנות מפני השלום רק באקראי ולא ברגילות, וע"ש שהקשה ע"ז מכמה דוכתין דמבואר דבמקום שמותר לשנות, מותר לשנות כן גם בתדירות.

והלב חיים תריך דשאני הכא דמאחר דר"ח גילה לרב דאנא הוא דאפיקנא, נמצא שלא הועיל בשקרו לעשות שלום, דהא מ"מ ידע רב שאשתו מצד עצמה עושה נגד רצונו.

עוד נציין שבספר חסידים (סי' תכ"ו, וכן פסק המג"א סי' קנ"ו) כתב בזה"ל דע אף על פי שאמרו מותר לשנות בדברי שלום אם יבוא נכרי או יהודי ויאמר לאדם תלוה לי מעות ואינו מלוה לו ברצון כי ירא פן יפרע לו אינו יכול לומר לו אין לי, כי מה שהותר לשנות בדברי שלום זהו בשכבר עבר הדבר.

דף סג. סג

מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה ומוצא אני מר ממות את האשה א"ל כגון מאן כגון אמך - החפץ חיים (באר מים חיים סוף כלל א') העיר דאמאי אין בזה משום לשון הרע. ותיריך דכיון שקרא עליה מקרא של ומוצא אני מר ממות את האשה, בודאי היה ענינה מפורסם באפי תלתא, דשרי כיון שלא היה בעלה מתכוין להעביר קול זה.

עוד תריך החפץ חיים זצ"ל דודאי ידע הבן את הטבע של אמו, אלא דרצה לדעת פירוש הפסוק עד היכן נקרא אשה רעה, והשיב לו כגון אמך, דמוכח שהיה כוונת האב למיסבר קראי ולא לגנותה בזה.

במערכא כי נסיב אינש אתתא אמרי ליה הכי מצא או מוצא, מוצא דכתיב (משלי יח, כב) מוצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה; מוצא דכתיב (קהלת ז, כו) ומוצא אני מר ממון את האשה - הקושיה ידועה, דמה תועלת יש בשאלתם, ממ"נ אם היא טובה, גם בלא הכרתה היא טובה, ואם מצא אשה רעה מה בידו לעשות. להלן מספר ביאורים:

א) בפירוש הרי"ף ב"עין יעקב" מבאר שהיה להם כוונה להדריכו בדרך ישר, דהיינו אם ילך בדרך ישר מלשון "מצא", דישתדל למצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים, אז יתקיים ההמשך "ויפק רצון מה" שיימחלו עוונותיו, ואף יחשבו כזכיות. אולם אם יחזיק ברשעו יהיה זה בגדר "ומוצא אני מר ממות את האשה", כי מה שנמחלו עוונותיו בשעת הנישואין הכל יגלגל על עצמו שוב, וזהו מר ממות. וכוונת בני מערבא היה להזכיר לו עניינים אלו מה שאפשר להשיג ע"י הזיווג כדי שיתן אל לבו ויקויים בו "מצא טוב".

ב) ב"פנינים משלחן הגר"א" (עמ' רל"ו) הביא בשם "אמרי נועם" שלפי פשוטו יש לפרש, לפי שדרך בני אדם כשטוב לו אינו אומר טוב לי אלא בתחילה, אבל אחר כך שוב אינו אומר, אבל אם ח"ו רע לאדם אז תמיד הוא אומר רע לי. לכך באשה טובה הוא אומר מצא, שהוא לשון עבר, שפעם אחת מצא טוב, אבל באשה רעה, בכל עת מוצא רעתה, לכן אומר מוצא, שהוא לשון הווה. ולא שדעתם היה לומר כן בלשון הפסוק, דאם כן הוי להו למימר כל הפסוק.

אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה וכו' - הקשה בשו"ת חתם סופר (חו"מ סי' רג ד"ה ואשית) איך רב ור' חייא ורב יהודה בגמרא לעיל לא גירשו את נשותיהן שהיו רעות כמבואר בגמרא.

ואין לומר שלא היו כל כך רעות, וקצת יש לו לאדם לסבול, דא"כ נפל פיתא בבירא, דמי החכם שיודע לשער מהו השיעור של אשה רעה שיגרשנה.

ותירץ דהתם אף שהיו רעות במדותיהן, מ"מ היו טובות במעשיהן, וכדאיתא שר' חייא אמר לרב דיינו שמגדלות בנינו ומצילות אותנו מן החטא, וע"כ לא היה להם מצוה לגרש אותן, מושא"כ כאן רבא מייירי מאשה שהיא גם רעה במדותיה וגם במעשיה, אלא שמשום מעשיה לבד עדיין אין חיוב לגרשה וכאשר היא גם רעה במדותיה מצוה לגרשה, עיין שם.

כל מי שאינו עוסק בפרי' ורבי' כאילו ממעט הדמות כו' כאילו שופך דמים כו' - כתב במשך חכמה (ר"פ משפטים) שהנושא אשה יש בו שני ענינים א' שמתקן הבריאה וכמו שאמרו במי שאינו נושא אשה שממעט הדמות כביכול, ב' שמצילתו מן החטא וכמו שאמרו שהנושא אשה שרוי בלא עון.

והנה עבד עברי שנשא שפחה שנותן לו רבו, כיון שילדיו מתייחסין אחריו אינו משלים בהם תקנת הבריאה, ואינו מקיים פרי' ורבי' כדלעיל (ס"ב ע"א), אבל עכ"פ ע"י שנושא אותה הרי היא מצילתו מן החטא, ולזה מדויק לישנא דקרא (שמות כ"א ד') אם אדוניו יתן "לו" אשה, היינו אשה שהיא לתועלת שלו בלבד, לא לתיקון העולם, והיינו שפחה שולדה כמותה.

אין משיח בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף - בספר תפארת שלמה (פרשת חיי שרה) כותב ש"יכלו" הוא מלשון "נכספה וגם כלתה נפשי" (תהילים, פד, ג). היינו, נפשות ישראל יתדבקו בה' יתברך במסירות נפש ממש וישתקקו ויצפו לתשועת ה'.

דף סד: סו

עובדא הוה קמיה דרבי יוחנן בכנישתא דמעון ביה"כ שחל להיות בשבת, ומלה ראשונה ומת וכו' א"ל אביי חזי דקשרית איסורא וסכנתא - פירש"י שאם חזקה בשני פעמים והשלישי ניתן לידחות ממנה, היא מילה שלא בזמנה, ואינה דוחה שבת.

בשו"ת עונג יום טוב (סמ"א) דן בחולה שנאסר עליו בפקודת הרופאים לאכול מצה מחמת סכנת נפשות, ומחמת חביבות המצוה עבר ואכל ונתרפא, אי יצא באכילה הראשונה, או נימא דכיון שאכל בשעה שהיה מותר מחמת סכנה, דומה למי שאכל בעת שטותו ונתרפא דחייב לחזור ולאכול וכדאיתא בר"ה (כח א).

וכתב העונג יום טוב דיש להוכיח מסוגין דבמצב של סכנה הרי הוא כאינו מצווה כלל, דקאמר דהמל בשבת תינוק שמתו אחיו מחמת מילה חשיב חילול שבת יוצא דאין כאן מילה כלל. ומה שדייק רש"י דהוי כמילה שלא בזמנה, ולא כתב דהוי כלא מל כלל, משום דרצה לאשמעינן דמ"מ אינו צריך לחזור ולהטיף דם ברית, כיון דמ"מ מינכר מצותו, ולא דמי לאוכל מצה בכה"ג דאם היו פטור מתחילה חייב לחזור ולאכול ע"ש, ודו"ק.

מיהו ע"ש שדחה די"ל כוונת רש"י דאם ימות בסוף נמצא שהיה בזה חילול שבת, אבל אם באמת סופו לחיות י"ל דאיגלאי מילתא דשפיר מל אותו, וה"נ בחולה מסוכן שאכל מצה.

כי אמר אבימי כו' מעין גורם לרב אשי אמר מזל גורם - בשו"ת הרא"ש (כלל נ"ג סי' ח') נשאל אודות איש אשר נשא ב' נשים ומתו בימי הריונם, אם נימא דכמו דיש דין קטלנית יש דין קטלן, או לא.

והשיב הרא"ש דאם הי' דין של קטלן כמו קטלנית, לא היו חז"ל נמנעים מלבאר דין זה, וכלשונו: "כיון דצורך חיי נפש הוא", היה להם להשיגה על נפש האשה, כעל נפש האיש עכ"ל, אלא ע"כ שיש רק דין קטלנית ולא דין קטלן.

ומבאר טעמא דמילתא, בין למ"ד מעין גורם, היינו דוקא מעין האשה, שנשחת מקורה ומעינה, ומחליש הבעל המושמש עמה, וזה לא שייך באיש שייך לאשה.

וכן למ"ד מזל גורם, אין לפרש שיש לו מזל שהורגת את בעליה, וא"כ ה"נ י"ל דהבעל י"ל מזל שהורג את נשיו, הא ליכא למימר, דלא מציינו בדברי חז"ל מזל כזה שימית אנשים, אלא ע"כ צ"ל פ' שהאשה יש לה מזל בפרנסה, שתחיה חיי צער ע"י שימותו בעליה, ותחיה בעוני ובדחק, וזה שייך רק באשה שהבעל הוא המפרנסה, אבל באיש ל"ש מזל כזה, ולכן ל"ש בו דין קטלן. ע"כ.

בשו"ת חת"ס (אה"ע ח"א סי' קל"ו) נשאל ע"ד אשה שג' בניה מתו ויש לחוש שמחמת שחלבה הוא ארסי מתו, אי מותר לה להניק בני' האחרים.

וכתב על פי יסוד הרא"ש הנ"ל דאין לנו לשפוט מעצמנו לעשות דין חזקה בדברים אלו, דאילו הי' כן הי"ל לחז"ל לאשמעינן דבר כזה, אלא ע"כ דמאן לימא לן שהחלב היא ארסי, ואולי מקרה הוא, וחלק מתו בעון אבותם, ולכן ל"ש להחזיק בזה. עיין שם.

דף סה: סו

נושא אדם כמה נשים על אשתו וכו' - מעשה היה באיש שנשבע לאשתו בכתובתה שלא ישא ולא יקדש אשה אחרת עליה, ונפלה לו יבמה, ונשאלה השאלה האם היבמה היא בכלל השבועה ואסור לו ליבמה, או שהיבמה לא נכללה בכלל השבועה ומותר לו ליבמה.

וכתב הגאון מוה"ר אברהם סכנדרני זצ"ל מובא בשו"ת גינת ורדים (אה"ע"ז כלל ב סי' ח) דודאי לא היתה היבמה בכלל שבועתו, דכיון דאמרינן כאן בגמרא דנושא אדם כמה נשים אם אפשר לו לזונם, א"כ השבועה היתה לבטל זכותו, וא"כ אנו סהדי דאינו מחשב בדעתו בעת שבועתו אלא בפחות שאפשר להעמיס בלשון השבועה, וכל שבא לחייבו ביותר מהשיכח תדיר עליו לפרש, וכל שכן שאין לנו לומר שנתכוון גם על היבמה דהוי מצוה אצלו, ואף דאפשר לישבע לבטל המצוה בכלל, מ"מ זה רק כשנשבע בפירוש, אבל אם לא אמר כן בפירוש יש לנו לומר כל טעדיקי דאפשר שלא מתכוין לישבע לבטל המצוה, עיין שם.

דף סה: ס

והקובץ שיעורים עצמו כתב די"ל דהא דאיצטריך להתיר משום ספק ספיקא הוא משום דאז גם בכהנת אשת כהן דהעובר במעי אמו הוי כהן ולא זר תהי מותרת ליכנס לאוהל המת משום ספק ספיקא.

וכתב עוד בקובץ שיעורים שם, דבהא דאמרינן עובר במעי זרה זר הוא יש לעין שמא לא נאמר כן רק למאן דאמר עובר ירך אמו הוא, מה שאין כן למאן דאמר עובר לאו ירך אמו לא אמרינן כן וצ"ע. עיין שם.

דף סה: ס

בן ט' שנים ויום א' גר עמוני ומואבי מצרי ואדומי כו' שבאו על כהנת לוי' וישראלית כו' פסלוה- בשו"ת חתם סופר (אה"ע ח"א סי' צג) נשאל ע"ד אשה שהיתה נשואה למומר ומת בעלה ונשתדכה לכהן אי נפסלה לכהונה ע"י ביאת המומר, שבאבני מילואים (סי' ז' סקי"ז) הניח בצ"ע אם יש להתירה לכהן או שמדרבנן נאסרה ונפגמה.

וכתב דמדברי הראשונים לא מצינו שביאת מומר פוסל, ואף מדרבנן לא מצינו שיפסול בביאתו וכתב בתוך דבריו וז"ל: אלא שמ"מ כ' באבני מילואים הנ"ל דאולי מדרבנן פוסל. ולפענ"ד זה לא ס"ד דגורו רבנן על זה, דא"כ כהן שחילל שבת וכדו' ושב בתשובה, אשתו אסורה לו לקיימה, והא דרכי דרכי נועם. ומ"מ אי הוה אסור מן התורה או אפי' רק מדרבנן ותנינן לה בהדיא, אסור לנו להרהר ע"ז ח"ו, אבל כיון דלא מצינו כן בדברי חז"ל, נאמר שבודאי לא גזרו על ככה לנעול דלת בפני בעלי תשובה, והרי עשו תקנת מריש נגד דין תורה שלא לנעול דלת בפני בעלי תשובה, מכל שכן שלא יתקנו תקנה לקלקלה לכופו לגרש את אשתו ועי"ז ימנע ולא ישוב עכ"ל וע"ש עוד מה שהאריך בזה.

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכניס לעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו כרצון אדיר חפצו של מרן הח"ח זיע"א שהרבה לעורר ע"כ בספריו ובמכתביו- ואשר נוסד ע"י מאות אנשים אשר נתנו הו"ק של 10 ש' לקיומו והחזקתו. כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הן בעצה והן בממון שכרו רב למאוד- פנו כעת למס' הטל: k0504166339@gmail.com או במייל 0504166339

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נמסר שיעור בצורה רוטטה ובהירה בשעה 7.00 בערב ניתן לשמוע את השיעורים ב'קול הלשון' במס' - 03-6171111 להקיש *7 ואז קוד 966339 שלוחה 6 ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל:

K0504166339@gmail.com

רב יוסף אמר מהכא אני א - ל שדי וכו' - כתב במשך חכמה בפרשת נח בפסוק פרו ורבו וכו' לא רחוק הוא לאמר הא שפטרה התורה נשים מפו"ר וחייבה רק אנשים, כי משפטי ד' ודרכיו דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום ולא עמסה על הישראלי מה שאין ביכולת הגוף לקבל.

וא"כ נשים שמסתכנות בעיבור ולידה, ומשום זה אמרו מיתה שכיחא (עיין כתובות פ"ג ע"ב תוס' ד"ה מיתה שכיחא), לא גזרה התורה לצוות לפרות ולרבות על אשה.

וכן מותרת לשתות כוס עיקרין, וכדעובדא דיהודית דביתהו דר"ה, רק לקיום המין עשה הקדוש ברוך הוא בטבעה שתשוקתה להוליד עזה משל איש.

ומצאנו לרחל שאמרה הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ובה ניחא הך דאמר רב יוסף סוף פרק הבא על יבמתו דאין נשים מצוות בפו"ר מהכא אני קל שדי פרה ורבה ולא קאמר פרו ורבו, היינו דבאדם וחוה שבירך אותן קודם החטא שלא היה לה צער לידה, היה מצוות שניהם בפו"ר ואמר להם פרו ורבו, אבל לאחר החטא שנתקללה שתהיה לה צער לידה, והיא רוב פעמים מסתכנת מזה עד כי אמרו אשה נשבעת שלא תזדקק כו', לכן בנח אף דכתיב ויאמר להם פרו ורבו, הלא כתיב קודם ויברך את נח ואת בניו אבל נשיהם לא הזכיר, שאינם בכלל מצוה דפו"ר. וביעקב קאמר פרה ורבה וזה נכון.

דביתהו דר' חייא וכו' אולא אשתיא סמא דעקרתא וכו' - כתב החתם סופר בתשובה (יו"ד סי' קעב) דאין לאשה לעשות פעולות להשחית זרע הבעל אחר תשמיש בלא רשותו ורצונו אפי' אם כבר קיים מצות פו"ר.

ואין ראייה מדביתהו דר' חייא כאן בגמרא, די"ל דשאני בימיהם שיכול האיש לישא אשה על אשתו או לגרשה לדידה בעל כרחא אם יהי תאב לבנים, מה שאין כן בזמנינו שיש חרם דרבינו גרשום ולא יכול לישא אשה על אשתו ולא יכול לגרשה בעל כרחא, לא תעשה פעולות בלי רשותו עיין שם.

דף סז: ס

עובר במעי עבודה זרה הוא וכו' למאי נפק"מ לעובר במעי כהנת וכו' - הרוקח כתב דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס באוהל המת משום ספק ספיקא. והקשו עליו מדוע צריך להגיד לספק ספיקא תיפוק ליה דמותרת להכנס משום דעובר במעי זרה זר הוא.

וכתב הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד בקובץ שיעורים (ח"ב סי' מא) ששמע מכבוד הרב הגאון ר' זלמן ליפשיץ ז"ל מבריסק לתרץ דכיון שאם יטמא בהיותו עובר ישאר בטומאתו גם לאחר שיוולד ויהי כהן שפיר אסור לגרום שיהי כהן טמא גם לאחר זמן, וע"כ שפיר נצרך לטעם דהוי ספק ספיקא.